

Velemi gyöngyszemek

Közösségi összefogással kidolgozott
natúrparki szemléletű élő értékeink Velemben

képviselőtestületi előterjesztés szakmai anyaga

Velem

az UTIRO LEADER helyi akciócsoport VP6-19.2.1.-90-Ö.3-19 helyi felhívása keretében

2021

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Javaslatok a LEADER alapú, natúrparki szemléletű helyi értéktárba emeléshez

A 112 javasolt helyi érték az alábbi rendben kerül kifejtésre:

Velemi helyi értékek (Velemi gyöngyszemek):

1. Természeti értékeink - javasolt értékek száma: 20 db
2. Történelmi és kulturális örökségünk – kiemelkedő ünnepeink, szokásaink – javasolt értékek száma: 20 db
3. Jelentős velemiiek és Velem barátai - javasolt értékek száma: 8 db
4. Művészetek és művészi kézművesség- javasolt értékek száma: 9 db
5. Épített értékeink- javasolt értékek száma: 20 db
6. Tárgyak, és a múlt kézbe vehető emlékei- javasolt értékek száma: 5 db
7. Mesterségek és iparosság emlékei- javasolt értékek száma: 4 db
8. Vendégcsalogató és vendégfogadó gyöngyszemek- javasolt értékek száma: 15 db
9. Helyi termékek és a helyi gazdaság megtartói- javasolt értékek száma: 11 db

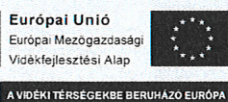
A javasolt velemi helyi értékeket (= velemi gyöngyszemek) 9 megközelítésben fejtjük ki. A kategóriákon belül javasolt helyi értékek egyenként sorszámozottak.

A leírás tartalmazza a helyi érték megnevezését, leírását, a kapcsolattartó személy nevét és elérhetőségét, a pontos helyszínt (hrsz, koordináták vagy cím amennyiben ez értelmezhető az adott értéknél).

A leírás tartalmaz egy javaslatot és a javaslattevő szervezet/személy megnevezését.

A helyi értéktárban lévő értékek (= Velemi gyöngyszemek) közül kiemelésre javasolt kategóriák:

1. Natúrparki Gyöngyszemek – a natúrparki értékek szempontjából kiemelkedő értékek
2. Vas Megyei Értéktárba javasolt értékek - Javasoljuk a kiemelt velemi helyi értékeket a Vas megyei értéktár felé jóváhagyásra előterjeszteni. (A Vas Megyei Értéktárba javasolni csak a helyi értéktárba való felvétel után lehet egy-egy helyi értéket.)

1. Velemi gyöngyszemek – természeti értékeink

1.1 Szent Vid-hegy

A Szent Vid-hegy legmagasabb pontján található, 568 méteren, a Szent Vid kápolnát. A körülötte lévő terület több rétegben őrzi az évezredek át itt megtelepedett emberek emlékét. A hegy a neolitikumtól az újkorig folyamatosan lakott volt. A késő bronzkorban, teraszos-fellegvárás típusú településen működő őskori bronzműves központ működött itt, mely Európa második önálló fémkultúrája volt. A kápolna melletti lépcsősoron egy terrasszal lejjebb ereszkedhetünk, ahonnan jól látható az egykori teraszrendszer. Később kelta központ, a Római Birodalom idejében innen védhették azt a vízvezeték-rendszert, amely az egykori Savariát, a mai Szombathelyt látta el vízzel. A 9. században építették itt az első keresztény templomot Szent Vitus tiszteletére. Az Árpád-korban sánccal körülvett vár állt itt templommal, a vártorony romjai ma is láthatók a mai Szent Vid kápolna előtt. A kápolna a középkori vár helyén épült. A 18. századtól a környékbeliek búcsújáró helyként is látogatják. Az utolsó nagy tereprendezéseket 1859-ben a Szent Vid kápolna átépítésekor, illetve 1880-ban végezték. A hegytetőn még ekkor is álló középkori falmaradványokat ledöntötték, és kialakították a búcsújáróhely számára szükséges fogadótereket.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.2 Velem gyógyító levegője

A terület éghajlatát is a zezugos vonulat alakította. A hegyek fekvése, magassága, az erdővel borított tömegek, az itt fakadó számtalan forrás együttesen idézi elő az enyhébb teleket, a hűvösebb nyarakat, a magas páratartalmat - együtt alakítják azt a gyógyhatású szubalpin klímát, amely elsősorban a légúti megbetegedésekben szenvedők klimatikus gyógyhelyévé emelte Velemet.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TERSEGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

1.3 Velem alpokaljai (szubalpin) klímája, növény és állatvilága

A vidék flórája és faunája is különleges: a bükkök, fenyők, tölgyek alkotta erdők számtalan védett növény- és állatfajnak nyújtanak menedéket, olyan ritkaságokra bukkanhat a szemfüles túrázó, mint a foltos szalamandra, a fehérhátú harkály, az alpesi cickány vagy a vöröshasú unka. A gazdag vadállomány a vadászat szerelmeseit is erre a vidékre csábítja - akár muflon, akár őz vagy vaddisznó elejtésének reményében induljon az űzés. Ha növényekről esik szó, olyan apró ékszereket fedezhetünk fel lábunk előtt, mint a turbánliliom, a ciklámen, vagy a kornistárnics; de a vidék igazi ékességei a szelídgesztenyefák. Ez utóbbi mindig a falu kultúrájának meghatározó alapja volt: gyümölcse megélhetést nyújtott az itt élőknek, emellett akár feldolgozva, akár gubájában tartva, de tavaszig színesítette a velemi asszonyok konyhájának étlapját a csemege, a gesztenyések gondozása pedig egész évben adott feladatot a gazdáknak. A szabadtűzön, serpenyőben történő gesztenyesütés hírét öregbíti a minden év októberében megendezett Gesztenyeünnep is.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.4 Péterics-hegy

Velem felett a Péterics-hegy a vízvásztó a Szerdahelyi-patak és a Bozsoki-patak között. A 601 m magas hegy mind kőzetanyaga, mind növényzete jellegzetes. A hegy sziklafalainak anyaga fillit, jellegzetes növényzete pedig a sziklai erdei fenyves.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

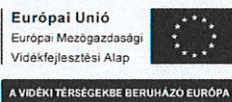
Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.5 Hosszú völgy

A Péterics-hegyet a tőle északkeletre lévő, 589 m magas Szent Vid-hegytől a Szerdahelyi-patak által kivájt Hosszú-völgy választja el. A völgyoldalakban kis lejtésű lejtőrészletek, teraszszerű félsíkok különíthetők el, ami a völgyoldalak kialakulását követő talaj lepusztulásra utal.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.6. Asztalkő

Jellegzetes szikla, amely kedvelt pihenőhely. A Velemből az Írottkőre vezető piros jelzésű útvonal mentén egy kis 100 méteres letérővel (piros háromszög) megközelíthető jellegzetes alakú fillit szikla.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.7. Gyertyán-kút

A Hétszemű-völgy forrása 580 méteres tengerszint feletti magasságban fakad, mellette esőbeállót és kiépített sütögetőhelyet találunk. A Gyertyán-kutat érinti a Kőszegi-hegység fontos forrásait felfűző Források útja.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.8. Egykori halastó

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.9. Szent-kút

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.10. Szerdahelyi patak

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

A Szerdahelyi-patak a Kőszegi-hegységben az Írott-kőtől (883 m) keletre lévő Asztal-kő (765 m) északi-keleti lejtőjén ered Velem község felett. A patak a Hosszú-völgyön keresztül éri el Velem belterületét. Kőszegszerdahely lakott területét elhagyva a Tilamos- és a Doroszlói-erdők alatt, azoktól északra folytatja útját kelet felé. Kis részen érinti Kőszegdoroszló belterületének déli végét, majd közvetlenül Lukácsháza előtt torkollik a Gyöngyös-patakba.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.11. Velemi szelídgesztenye-ligetek és óriás gesztenyefák

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.12. Csádé völgy – bozsoki oldal

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

1.13. Velemi kőfejtő és tapadócseppkő

Sziklái adtak biztos menedéket az itt élő családoknak: kövéből építették otthonaikat. A természetes képződményeken, de a velemi kőfejtő tapadócseppköves sziklafalán is tökéletesen megfigyelhető az építkezésekhez használt kristályospala rétegződése. A pala közt rejlő antimon- és rézsávok már a bronzkorban is híressé tették a hegyek bronzműveseit.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

1.14 Nuschy sétány és Nuschy-sziget

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.15. Szép-kilátó

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.16. Hosszúvölgyi erdőrezervátum

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.17. Barlangok Velem területén

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.18. Országos kéktúra nevezetes pontjai Velemben

Európai Unió
Európa Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TERSEGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Velem felől közelíthető meg legrövidebb úton az Írottkő, amely 882 méterével a Dunántúl legmagasabb hegycsúcsa, az egyedülálló panorámát mutató kilátó az Országos Kéktúra nyugati végpontja is egyben.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.19. Országos jelentőségű túraútvonalak

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

1.20. Imbós

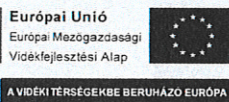
Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Helyi értéktár bizottság

2. Velemi gyöngyszemek – történelmi és kulturális örökségünk, kiemelkedő ünnepeink és szokásaink

2.1. Szent Vid hét évezrede a kultúrák hegye

Velemszentviden már az újkőkorbán is élénk élet zajlott. A hagyományok szerint a település hétezer éve folyamatosan lakott. A községhez tartozó 586 méter magas Szent Vid évezredek óta a **kultúrák hegye**. Erődített fellegrárát a hegy testéből kimetszett lakóteraszok veszik

körül ma is. Ez a hegyre épült város, görögül akropolisz, fénykorában 30 km-es körzetben is szervezte az életet és felügyelte a hegyek alján futó Európai jelentőségű kereskedelmi utakat. A gyönyörű **Velemiaranydiadémet** 11-13 századdal Krisztus születése előtt készült abban az időben, amikor a görögök Tróját ostromolták. Az itt készített antimon-bronz használati tárgyakat és ékszereket Európa szinte minden sarkában szívesen fogadták, így északon, a Fekete- és a Földközi tenger mellékén, és a későbbi német területeken is. Később, vaskori kelta pénzek is bizonyítják kiemelkedő nemzetközi kereskedelmi szerepét. A római korból domborműves köemlék, érmék, ruhatűző tűk (fibulák) és agyagedények kerültek elő. A Krisztus utáni 5. században indult népvándorlaskorából **avar temető nyomaira** bukkantak a hegy oldalában. A 9. század hajnalán **Nagy Károly** Vitusznak, Szent Vidnek, egy előkelő római fiatalon vértanúvá lett gyermekének kápolnát emelt birodalma e legkeletibb őrtornyának tövében, amelyet többször és szívesen meglátogatott. Vélhetően a Szent Vid volt a székhelye az általa meghódított, majd meg is keresztelt avarok előjárójának is. Az Árpádkorban is erősített helyként, határt védő föld és palánkvárként szolgált. Az elpusztított kápolna helyett új kápolnát emeltek, amely számos formában egészen 1857-ig állt. Első magyar említése a 13. századból való, már Szent Vid néven. A vár a tatárjárás utána hozzátartozó falvakkal együtt a Kőszeget alapító Németújvári (Kőszegei) család birtoka lett. A legenda szerint megfordult itt Hunyadi Mátyás, aki felettebb kedvelte a vár feletti halastó pisztrángjait, és Kőszeg mellett a Szent Vid várkapitánya is volt a dalmát Jurisics Miklós. Velem a várat szolgáló váraljai (suburbium) falu voltévezredeken át. **A község neve először 1279-ben Welem alakban maradt fenn.** A következő évszázadokban a Rohonci vár mindenkori birtokosai, leghosszabban a Batthányiak uralták - Bozsok, Cák és Szerdahely falvakkal együtt.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

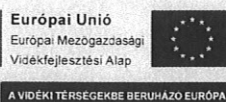
Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

2.2. Európai hírű antimon-bronz és fémművesség

2.3. Velemszentvid évezredes kereskedelmi központ Európában

2.4. Szentvid az avarkorban és Nagy Károly idején

2.5. Szentvid a magyar középkorban

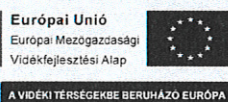

- 2.6. Velem a II. világháborúban
- 2.7. A magyar Szent Korona Velemben
- 2.8. A velemi geráj nyelvjárás
- 2.9. Becsületkasszák hagyománya
- 2.10. Velemi önkéntes tűzoltóság
- 2.11. Szent Vid búcsú
- 2.12. Rőtiek és lékaiak (ma Ausztria) évszázados búcsújárása
- 2.13. Perenyéiek fogadalma és évszázados búcsújárása
- 2.14. Fogadalmi viasztetek a búcsúban
- 2.15. Velemi gesztenyenapok

A Gesztenyenapok Velem község főutcáján megrendezésre kerülő 2 napos kulturális, gasztronómiai, hagyományőrző ünnep, amatőr művészeti csoportok bemutatóival, hagyományőrző programokkal, világzenei koncertekkel, vásári komédiákkal és mesejátékokkal. A gazdag kulturális kínálat minden korosztály számára változatos programot nyújt. A kulturális programokat népművészek és népi iparművészek kézműves bemutatói, interaktív foglalkozások egészítik ki. A falu bejáratától az autóbuszfordulóig, a község főutcáján csalogatják az árusok a vendégeket. A falu apraját - nagyját megmozgató, ugyanakkor sok ezer látogatót is vonzó két napos szabadtéri rendezvény fő attrakciója a gesztenyesütés: az őskőtől elesett technikával, gyertyán és bükkfa lángján, különleges serpenyőkben pirulnak és illatoznak a barna szemek. Gesztenyes finomságokat, mézes és kürtöskalácsot, langallót, házi rétest, pecsenyét, őszi gyümölcsöket, szőlőt, frissen préselt mustot és finom borokat is kóstolhatnak a látogatók, akiket a községi kistérség, A több évtizede, minden évben megrendezett Gesztenyenapok mára már országosan is ismertté vált.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

2.16. Velemi gesztenyevirágzás hete

A velemi szelídgesztenye hallatán hajlamos az ember egyből az ősze gondolni. De mit csinál a gesztenyefa a napsütéses nyárelőn? Június első felében virágba borulnak a gesztenyések – az illatozó fák közt méhek gyűjtik a nektárt. Egészen más arcát mutatja az erdő, mint szüret idején, mást, de nem kevésbé csodálatosat. A virágzás időszakára hívja fel a figyelmet a Gesztenyevirág piknik, a Gesztenyevirágzás hetének első mozzanata. Ekkor a Hősök kapujától indulva virágzó gesztenyéseken át vezet az út ahhoz a véngesztényefához, melynek lábánál megpihenve limonádé és mézes kenyér jár a beszélgetéshez. Minden évben más famatuzsálemet keres fel a virágköszöntők köre a falu közvetlen közelében: kicsit tanítás is, de legfőképp hála ez, hiszen annyi mindent köszönhetünk ezeknek az évszázados fáknak és gyümölcsüknek.

A rendezvény a Kukucskáló délutánokkal mélyül el: otthonaikban fogadják a kíváncsiskodókat a falu ügyes kezű lakói – a kapuszínek alatt hétköznaponként délután várják a látogatókat a mesteremberek (méhészet, ökológia, kurtóskalács-sütés, népi kismesterségek, gyöngytechnika, kertészkedés, fafaragás, esztergálás, kovácsolás, házias ízek elkészítése...). Ilyenkor egy-egy kijelölt napon kinyitja kapuját a tűzoltószertár, a pálinkafőzde, szabadon megtekinthető a Szent Vid kápolna (vezetéssel), Velem utolsó igazi zsúpfedeles borospincéje, és a Novákfalva múzeuma is.

A hét folyamán nem ritkán kiállítás látható a Kultúrházban, olykor fotópályázatra érkezett alkotásokkal kiegészítve. „Hazaérkeznek” az ismert, Velemhez kötődő arcok és helyeink a pályázatra érkezett velemi pillanatok megörökítő képek körében.

A Gesztenyevirágzás hetét június 24-én, szombaton a velemi falunap zárja.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körmegyei)

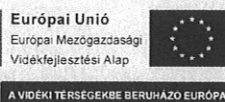
Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

2.17. Velemi tojásírás és csuhébáb készítés

2.18. Tojásdobálás és locsolás Húsvéthétfőn

2.19. Szentesti betlehemezés

2.20. Orsótánc

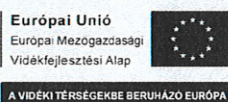

3. Velemi gyöngyszemek – jelentős velemiek, és Velem barátai

3.1. Miske Kálmán régész, múzeumalapító

Magyarcsesztevei báró Miske Kálmán 1860 november 25-én született a Fejér megyei Bodajkon. Édesapja Miske Imre Moson vármegye főispánja és a megyei régészeti egyesület lelkes tagja volt, édesanyja Forgách Paulina. Az ifjú Kálmán elvégezte az óvári Mezőgazdasági Akadémiát, hogy vezethesse a család birtokait. Már fiatalon, 1896-ban egyszerű ásatásokat vezetett a Szent Viden. Édesapja halála után aztán 1900-ban eladta az összes birtokot, és Kőszegre költözött. Itt már évek óta ismerte Kőszeg történetírójának, Chernel Kálmánnak leányát, a későbbi kutatótárs Chernel István testvérét: Chernel Saroltát, és itt is házasodott meg vele. Egy gyermekük született, Ilona. Báró Miske lelkes úttörő, vérbeli amatőr régész volt, aki a velemi Szent Viden végzett ásatásaival tett szert világhírré, bár tudományszervező, rendszerező és múzeum-alapító lépései is újító gondokodásról tanúskodnak. Híres történet, amikor báró Miske velemi tejesasszonya, meglátván pár apró bronzkori leletet a báró úr kezében így kiáltott fel: Báró úr, mi ezekből kosárszám hordunk a Kőszegi harangöntőhöz! Mind ott találtuk a Szent Vid oldalában. Erre Miske Kálmán azonnal belevágott a Szent Vid hegyen a kutató ásatásokba. Évtizedes erőfeszítéseivel társakat is talált: Kárpáti Kelemen, tanár, monográfus, néprajkutató, történész, Bella Lajos régész, földrajz és történelem tanár, Török Aurél egyetemi tanár, az országos Antropológiai intézet vezetője, továbbá különösen gróf Széchenyi Rezső és Almási György főnemesek személyében. A Szent Vid-i ásatásokon előkerült főbb leletek: változatos antimon-bronz tárgyak, vas, csont és üveg tárgyak, orsó karikák, fibulák, füles bronz csészék tokos vésők, öntő minták, bronz díszítők, gyöngyök stb. Báró Miske szinte az ásatásokkal egy időben belefogott publikációs tevékenységébe, amellyel a velemi Szent Videt országosan és európai körben is ismert és elismert régészeti lelőhelyé emelte. Legismertebb publikációja az 1907-ben megjelent *A Velemi Szent Vid-i őstelep. A harácsolts leletek leírása.* című nagy terjedelmű szakmunkája volt. Miske Kálmán nem csak a Szent Vid hegyen végzett kutatásokat, hanem a megyében több helyen, sőt az országban és a határon túl is. Ismertek munkái: Kecölben, Szentlőrincen, Nemescsón, Egyházashollóson, Lovasberényben és Kápolnásnyéken is. Almási Györggyel Temes megyében és az Al-Dunán is végzett ásatásokat. Miske Kálmán az általa feltárt helyek sorsát a szíven viselte. Újra és újra kezdeményezte a kiemelt lelőhelyek védetté nyilvánítását, így azt akarta, hogy a Szent Vid 3 kilométeres körzetében csupán mezőgazdasági tevékenységet, például legeltetést lehessen végezni. Másokkal közös küzdelme eredményeként, gróf Klebersberg Kunó vallás és közoktatásügyi miniszter kezdeményezésére 1925-ben létrejött a törvény, amely kimondta, hogy a régészeti tárgyakat meg kell őrizni és védeni.

Régészeti erőfeszítései mellett, Miskének kulcsszerepe volt az 1908-ban megnyílt Vasvármegyei Múzeum felállításában, amelyben először a régiségtár vezetőjeként, majd az egész múzeum igazgatójaként működött haláláig. 1910-ben kidolgozta a kelta kor, majd 1916-ban a kárpátmedencei bronzkor kronológiáját is. Élete alkonyán belefogott az újkőkor időrendjének meghatározásába is.

Könyvtárából tudományos szakkönyvtárat akart létrehozni, és bár ez nem sikerült neki, saját gyűjteménye 3000 kötetes szakmai könyvtárrá bővült. Ösztönözte, hogy az emberiség korai történetét és kultúrtörténetét az iskolákban is tanítsák, mint írta, *az ízlést nemesítené, a látókört bővítené, és általános műveltségünk színvonalát emelné...* Ehhez iskolai tankönyvet is akart készíteni, amelyben azonban betegsége, pénzhiánya és számtalan kötelezettsége megakadályozták. Késői utóda, Ilon Gábor régész 2016-ban viszont megjelentette a diákságnak szóló *Kőszeghegyalja régészeti örökségének olvasókönyvét*. Kezdeményezője volt, hogy az egyetemeken oktassák az őstörténetet és őstörténeti tanszéket állítsanak fel. Az első ilyen tanszék professzora végül tanítványa és követője, Tompa Ferenc lett. Az ásatásokon és egyetemi törekvéseiben is méltó utódai lettek Dr. Bándi Gábor és Dr. Fekete Mária régészek, valamint az ő munkatársaik, akik a 20. század második felében évtizedekig bővítették és kutatták a Szent Vid leletanyagát, és újabb és újabb módszerekkel dolgozták fel a kutatási eredményeket. E későbbi ásatások is fényt vetnek Miske Kálmán különleges érzékére, azaz, hogy újra és újra olyan helyeken nyitotta meg kutató árkait, ahol egészen egyedülálló leletgyűjtésekre bukkant, például 1928-ban is a Velemi Arany Diadém felfedezése alkalmából.

1930 és 1932 között sor került a Kőszegi Városi Múzeum megszervezésére, Hóman Bálint a Nemzeti Múzeum akkori igazgatója közreműködésével. Báró Miske számtalan nemzetközi konferencián és a vándorgyűléseken való részvételével Ausztriában, Németországban, Olaszországban és még Amerikában is ismertté és megbecsültté tette a Velem Szent Vid-i régészeti lelőhelyet, annak kincseit és a térség jelentőségét Közép-Európa kultúrtörténetében. 33 éven át, 1896-1929 között szinte minden évben hosszú heteket, hónapokat töltött Velemben, a Szent Vid-i ásatásokon. Pável Ágoston 1943. március 15-i halála után, így méltatta őt: Mint ember is ritkította párját. Utolérhetetlen kedvesség, előzékenység és jóság jellemezte. Soha egyetlen egy szalmaszálat sem tett senki útjába. Jó volt, mert nem tudott más lenni. Jó volt, úgy járt közöttünk, mint egy ittfelejtett apostol.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslat: Díszpolgári cím

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.2. Törőcsik Mari

Törőcsik Mari a magyar kulturális élet legtöbbet díjazott művésze volt. Még felsorolni is sok: a Nemzet Színésze és a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, háromszoros Kossuth-, kétszeres Jászai Mari- és Balázs Béla-díjas színművésznő, „érdemes” és „kiváló” művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja.

1935. november 23-án született a Heves megyei Pélyen Törőcsik Marián néven. Állítólag úgy kapta ezt a különleges keresztnévet, hogy a jegyző a bediktált Mariann nevet elírta. Egy katolikus család őt

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TERSEGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

gyermeke közül másodikként született. Szülei pedagógusok voltak, apja volt a község iskolaigazgatója, aki megjárta a szovjet hadifogságot is.

Nagyapja mozit üzemeltetett Pélyen, ahol sok filmet nézett, és innen jött az ötlet, hogy híres színésznek szeretne lenni.

Tizenöt éves koráig Pélyen nevelkedett, majd Egerbe és Budapestre járt gimnáziumba. Országos gépíróbajnoki címet nyert, majd jelesre érettségizett.

1954-1958 között a Színház- és Filmművészeti Főiskola növendéke volt, tanulmányait operett szakon kezdte. Ekkor már a Törőcsik Mariann nevet használta, de Fábri Zoltán, a Körhinta rendezőjének kérésére Mari lett, hogy a nézők könnyebben megjegyezzék a nevét.

1956-ban, még főiskolai hallgatóként szerepelt először filmvászonon a nagysikerű Körhinta című filmben. Soós Imrével kicsit egymásba is szerettek elmondása szerint.

A főiskola elvégzése után egyből szerződött a Nemzeti Színház, ahol 20 évadon keresztül játszott. Színházi kiugrására 1968-ig kellett várni, ekkor mutatta be a Katona József Színház (ami akkor a Nemzeti kamaraszínháza volt) a Varsói melódia című darabot. A kétszemélyes játékban a játszótársak Sztankay István volt. Mind a közönség, mind a szakma elismerte itt nyújtott színészi teljesítményét.

Ezután játszott Győrben, a Mafilm színtársulatában, Szolnokon, a Művész Színházban, a Thália Színházban, és többször vendégszerepelt a Katona József Színházban is. 2002 óta újra a Nemzeti Színház tagja volt.

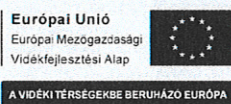
1976-ban a Déryné, hol van? című film főszerepéért elnyerte a legjobb színésznőnek járó díjat a Cannes-i filmfesztiválon. A film érdekessége, hogy a főszereplőjén túl a rendezője, Maár Gyula, és az írója, Pilinszky János is szorosán kötődik Velemhez.

Első házassága adminisztratív funkciójú volt, mindössze három hétig tartott. Második férje Bodrogi Gyula volt 1956-1964 között. Harmadik férje Maár Gyula volt, ez a házasság 1972-től a rendező 2013-as haláláig tartott. Közös lányuk, Teréz 1973-ban született meg, emellett örökbe fogadtak egy vietnámi kislányt, Sont.

Törőcsik Marit méltán nevezhetjük Velem leghíresebb lakosának. 1973-ban járt először a faluban, majd ideköltözött Maár Gyulával a Rákóczi utca 48-ba, ahol évtizedekig éltek. Élt a szomszédságukban egy idős házaspár, akiktől a házat vették, nekik volt egy kellemes borospincéjük, ahova szívesen jártak át beszélgetni. 2018-ban választották a település díszpolgárává.

2008-ban felgyógyult egy szívmegeállásból és kómából, és ezután 2020-ig még játszott filmen és színpadon egyaránt.

2021. április 16-án hajnalán Szombathelyen hunyt el.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.3. Maár Gyula

Maár Gyula Budapesten született 1934. augusztus 2-án. Polgári családba született. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának hallgatója volt 1952-1957 között, történelemből és irodalomból diplomázott. Tanított néhány évig, majd 1960 és 1961 között a Medicina Könyvkiadó lektora, 1961-től 1963-ig pedig a Magvető Könyvkiadó szerkesztője volt. 1963-ban jelentkezett a Színház- és Filmművészeti Főiskolára, 1968-ban végzett rendezőként, ezután a Mafilm rendezője lett. Első jelentősebb alkotása a Balázs Béla Stúdióban készült 1971-ben Prés címmel. Első játékfilmjét 1973-ban rendezte Végül címmel – a film a mannheimi filmfesztivál fődíját nyerte el, 1974-ben pedig a touloni filmfesztiválon a legjobb rendező díjat kapta. Minden filmjét finom, mély intelligencia, ironikus humor és az élet mulandóságát érző szomorúság szőtte át. A Teketória, az Első 200 évem, a Déryné, hol van? (ez utóbbiban nyújtott alakításáért Törőcsik Marit Cannes-ban a legjobb színésznő díjjal jutalmazták) mind olyan alkotások, amik hangnemükben, ízlésükben elütnek annak a kornak sikervonulatától és elviségétől, amiben készültek. Készített tévéfilmet Giordano Bruno A gyertyás című egyetlen színpadi művéből, a rendszerváltásról szóló Hoppá c. társadalmi filmszatírája feltétlenül a legjobbak közül való a volt kommunista régióban – leleplező mondanivalója ma sokkal nyilvánvalóbb, mint amikor a film készült.

Színházi munkái szerzőként: Bűn és bűnhődés (1969) Viszontlátásra, drága (1972). Rendezőként: Pilinszky János: Síremlék (1978) Szép Ernő: Patika (1979) Hamilton: Gázláng (1983) Remenyik Zsigmond: "Vén Európa" Hotel (1984) Popplewell: A hölgy fecseg és nyomoz (1985) Erkel Ferenc: Hunyadi László (1989)

Filmjei rendezőként: Déryné, hol van? Entanglement, Végül, Hoppá, Töredék, Prés, A lőcsei fehér asszony, Felhőjáték, Első kétszáz évem, Malom a pokolban, Balkán! Balkán! Ennyiből ennyi, Viszontlátásra, drága, Én és a kisöcsém, Chira Chiralina, Síremlék- Pilinszky János, Macbeth, Mese habbal, Harminckét nevem volt, Szép história, Az ördög talizmánja, Nápolyi mulatságok

Díjai: Mannheimi fesztivál fődíja (1974) Végül

A filmkritikusok díja (1975)

Touloni fesztivál: legjobb rendezés díja (1975)

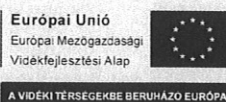
Újdelhi fesztivál zsűri-különdíja (1984)

Balázs Béla-díj (1984)

A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztje (1994)

A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2009)

Kossuth-díj (2010)

Velem, Budapest- "Ide figyelj, itt van Bozsok", magyarázta-mutatta Maár Gyula Töröcsik Marinak a térképen, "és itt kell bemenni Velembe"

Bejöttek, maradtak. 1973-at írtak ekkor. A harminckilenc éves filmrendező és élete párja, korunk legnagyobb magyar színésznője rögvest eldöntötte: Velemben szeretnének élni.

Maár Gyula 2013. december 20-án hunyt el (79 évesen) Budapesten.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.4. Pilinszky János

A huszadik század egyik legjelentősebb magyar költője. A Nyugat irodalmi folyóirat negyedik, úgynevezett „újholdas” nemzedékének tagja. Olyan világirodalmi súlyú és európai híré művekről ismert, mint az Apokrif, Harbach 1944, Ravensbrücki passió, vagy rövid epigrammáiról, mint a Négysoros, Mire megjössz vagy Harmadnapon.

Líra mellett az epika és a dráma műnemében is alkotott. Esszéi és esszészerű prózakölteményei (Meditáció, Bársonycsomó) versesköteteiben jelentek meg. Drámái az 1974-es „Végkifejlet” című kötetében szerepelnek először. Korai meséi, különösen az Aranymadár és a Nap születése, mintha megelőlegeznék életének Alpokaljai sorseseeményeit.

Velemben, a festői szépségű faluban két esztendőn élte és alkotott a XX. századi magyar irodalom egyik legjelentősebb alkotója. Itt töltött két évének élménye ma is élénken él a velemiek emlékezetében.

Világjáró életének utolsó két évét töltötte Velemben, 1978 és 1981 között. Eleinte Töröcsik Marinál lakott, majd annyira megtetszett neki a környék, hogy végleg ideköltözött. Ezután már csak életének utolsó pár hetére, és azért költözött el, mert a fiatal francia felesége, Ingrid Párizsból származott, és hiányzott neki a nagyvárosi élet. Koczor István elmondása alapján, felesége sokszor eltévedt az erdőben, volt, hogy határőrök vitték haza. Pilinszkyt lenyűgözte a vidék, egyetlen gondja az volt, hogy az erkély előtt állt a villanyoszlop. Pilinszky sokszor hallgatott komoly zenét, általában Kocsis Zoltánnak a zongorajátékait. Kocsis Zoltán és Maár Gyula is gyakran látogatta őt. Sok fiatal egyetemista és a szombathelyi Életünk folyóirat munkatársai látogatták Pilinszky Jánost Velemben. Töröcsik Mari fogadott fiának, Sonnak Pilinszky János volt a tolmácsa, hiszen Töröcsik Mari vietnámi fia nem tudott

magyarul. Leányának, Teréznek keresztapja, a leánya 5-6 éves koráig órákat sétáltak és beszélgettek. Pilinszky János 7 nyelven beszélt! A Rákosi korszakban sokszor megkínózták, mert más nézeteket vallott. Velemei élete alatt sokat dolgozott, általában éjszaka volt aktív. Bevallása szerint munkájának intenzitása nagyságrendileg nőtt ebben a külső nyugalomban. Maár Gyulának többször segített a forgatókönyvekben. Spanyol filmben is játszott, ezért egy spanyol színésznő is járt a faluban, hogy meglátogathassa Pilinszkyt. Nagyon szerény ember volt, nem sok helyre járt, általában csak a helyi étterembe. Pilinszkyt akkoriban megfigyelés alatt tartották az állam emberei, a vendéglátó családnál is többször kutakodtak utána. Ha fekete Volga bukkant fel, a háziak tudták, senkinek nincs itthon. 1981-ben halt meg, alig egy hónappal a falu elhagyása után, Székesfehérváron az unokahúgánál.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.5. Dr. Bándi Gábor régész

Bándi Gábor régész, muzeológus volt. 1939. augusztus 17-én született Budapesten, egy értelmiségi családban. Kostya néven született, szülei Kostya Sándor és Balázs Gabriella voltak. Hat éves korában váltak el szülei, ekkor költözött Budapestről Kalocsára a nagyszüleihez. 1945-1957 között Kalocsán nőtt fel, itt végezte iskoláit. 1957-ben a kalocsai I. István Gimnáziumban érettségizett.

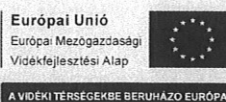
Budapesten az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán Banner János, Bóna István és Kalicz Nándor tanítványaként ősrégészetet és történelmet tanult, 1962-ben történelem szakos tanári-régész oklevelet szerzett. Szakdolgozatát „A nyergesújfalú téglagyári korabronzkori telep és a tokodi csoport néhány kérdése” címmel írta. Ugyanitt doktorált ősrégészetből 1963-ban.

Tudományos tevékenysége két jelentős időszakra, és korai halála miatt egy rövidebb, harmadik szakaszra osztható.

Munkássága első szakasza Pécshez kapcsolódik. Az egyetemi diplomája megszerzése után, 1962 nyarától egészen 1973-ig volt a pécsi Janus Pannonius Múzeum munkatársa. Az első időszakban régész-muzeológusként, majd később a Régészeti Osztály vezetőjeként, és a múzeum tudományos titkáráként dolgozott.

Tudományos pályafutása kezdetén Pécsen és a Dunántúlon jelentős eredményeket ért el a kora és a középső bronzkor kutatásában.

Felesége Villányi Éva. Egy fia született, Bándi Zsolt 1965. október 20-án Pécsen.

Munkásságának második szakasza Vas megyéhez kötődik. 1973. február 1-től 1985-ig a Vas megyei Múzeumok Igazgatóságának igazgatója és a Régészeti Osztály vezetője. Ebben az időszakban az aeneolitikum és a kora bronzkor kérdéseivel foglalkozott elsősorban, de tovább kutatta a középső bronzkor időszakát is.

1980-ban megindította Vas megyében a magyar régészeti légifotózást, majd egy évvel később a régészeti topográfia előkészítését. Muzeológusként több új múzeumi kiállítóhelyet alapított meg a megyében, például 1977-ben a cáki népi műemlékeket, majd 1979-ben a kőszegi Patikamúzeumot.

Tervátvitte kezdeményezte a megyében több helyen, többek között Velemen is. Figyelemre méltó tudományos tevékenységet folytatott országos és nemzetközi szempontból is, ennek következménye lett a velemi magyar-francia kutatás. Az 1989-1991-es évek között végzett magyar-francia ásatás során a kelta kori sánc átvágásakor az oly régóta keresett temetkezés nyomait fedezték fel a Miske Kálmán által korábban már kutatott területen.

Elindította és megszervezte a nemzetközivé bővülő Velemi beszélgetések című tudományos konferencia-sorozatot, és az ott elhangzó előadásokat megjelentette.

Fontosnak tartotta a muzeológia eredményeinek népszerűsítését, ezért kinevezésekor azonnal megszervezte a Nevelési és Propaganda Osztályt. Ennek következményeként létrehozta Magyarország első Régészeti Parkját a velemi Szent Vid-hegyen, amelyből azonban csupán néhány épületrekonstrukció készült el.

Megteremtette a helyi és nemzetközi képzőművészeti kiállítások feltételeit, ezek katalógusait két nyelven kiadta. Igazgatósága idején, 1974-ben Szombathelyen rendezték meg a III. Fal- és Tértextil Biennálét, majd 1975-ben elindult a Velemi Textilművészeti Alkotóműhely. Innen egyenes út vezetett oda, hogy 1985-ben megnyitotta a Szombathelyi Képtárat.

Több könyve, tanulmánya jelent meg. Szerkesztette a „Savaria, a Vas megyei Múzeumok értesítője” című periodikát, amely igazgatósága alatt rendszeresen megjelent. Kovács Tiborral közösen szerkesztette 1980-1984 között a Múzeumi Közleményeket, a Minisztérium Múzeumi Osztályának periodikáját, amely a múzeumpedagógia első számú fórumává vált. Ebben a kiadványban írta 1984-ben azt a tanulmányt „A magyar múzeumi hálózat fenntartási és irányítási problémái” címmel, amelynek szerepe lehetett a Vas megyéből történt menesztésének ügyében. 1985. szeptember 30-i méltánytalan eltávolítása valószínűleg nem kis szerepet játszott tragikusan korai halálában.

Munkássága harmadik szakaszát a Minisztériumban töltötte. 1985 októberétől a Művelődésügyi Minisztérium Központi Múzeumi igazgatóságának igazgatóhelyettese lett, majd 1988-ban három hónapra, haláláig a Múzeumi Osztály vezetője lett. A múzeumi számítástechnika egyik első támogatója volt.

Még életében Kuzsinszky Bálint-emlékéremmel (1980) és Móra Ferenc-emlékéremmel (1983) tüntették ki. 1988. július 26-án halt meg. 1999. március 15-én Vas Megyéért emlékérmeket kapott posztumusz, melyet özvegye vett át.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata elérhetőség: 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.6. Dr. Fekete Mária régész

Fekete Mária 1950-ben született régész, a pécsi egyetem nyugalmazott egyetemi docense. Oktatási és kutatási területei az őskori régészet, a késő bronzkori, korai vaskori fémművesség, kereskedelem, művészet-, művelődés- és vallástörténet.

1968-ban érettségizett Budapesten a Martos Flóra Gimnáziumban. 1974-ben szerezte meg MA diplomáját az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán régészetből. 2007-ben megszerezte a PhD címet summa cum laude.

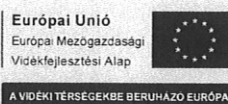
1974 és 1992 között Szombathelyen dolgozott, a Savaria Múzeum régész-muzeológus munkatársa volt. 1983 és 2015 között dolgozott egyetemi tanárként főként Pécsen, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karána Történettudományi Intézet, Ókortörténeti Tanszék tanszékvezetőjeként vonult nyugdíjba. 1976 óta rendszeresen vesz részt konferenciákon, illetve szervez hazai és nemzetközi szakmai konferenciákat.

Velemhez több szálon is kötődik munkássága. 1982-ben miniszteri dicséretet kapott a Savaria Múzeum új állandó kiállításának velemi termének rendezéséért. 2009-től tanácsadóként vett részt a szombathelyi Savaria Múzeum Régészeti Tárában frissen megalakult Velem-Szentvid munkacsoport tevékenységében.

Fekete Mária régészként sok Vas megyei helyszínen vett részt ásatásokon. Azonban a leghosszabb ideig, 14 évig a Velem-Szentvid területen dolgozott. Így ír erről a munkáról a Savaria - A Vas Megyei Múzeumok értesítőjében Szentvid vára címen megjelent tanulmányában 2007-ben:

„A velemiSzentvid-hegyen 1973-1986 között, 14 ásatási idényben dolgoztam, az ásatási team vezetője Bándi Gábor volt. Az 1970-es években újraindult feltárások elsődleges célja a későbronzkori „város”, ipari-kereskedelmi centrum építéstörténetének kiderítése, illetve e város őskori történetének feltárása. Ezért elsősorban a teraszosan kiképzett hegyoldalon létesített település keleti oldalán dolgoztunk, több helyen. 1979-ben a fellegvárat kísérő terasz(ko)n is, — gondosan megválasztott helyen, hogy lehetőleg a középkori várba ne ássunk bele - nyitottunk szelvényeket. És amikor azt tapasztaltuk, hogy itt középkor is van, illetve újdonságként római nyomok is, a következő évben kísérletet tettünk a Szent Vid kápolna előtti területen, hogy a középkort megelőző időből keltezhető, értelmezhető építéstörténeti adatokat keressünk.”

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata elérhetőség: 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslat: Díszpolgári cím

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.7. Dr. Habsburg Ottó

A XX. század egyik legnagyobb hatású európai politikusa, aki a Pán-európai mozgalom vezetőjeként kétségkívül nagy hatással volt az 1989-90 évi közép-európai politikai folyamatok megszervezésére. Életét és munkásságát figyelemmel követték Vasvármegye erős legitimista politikai képviselői, valamint a II világháborút követő kereszténydemokrácia Vatikánhoz kötődő körei. Szükséges tevékenységének összefüggésekben teljes, további beható feltárása. Velem első díszpolgára.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.8. Dr. Seregély István

Évtizedekig Velem és Kőszegszerdahely, valamint Kőszeg plébánosa, a térségben évtizedekre meghatározó nagy hatású egyházi személyiség. Tevékenységéhez számos helyi emlék és történet fűződik. Munkásságát egri érseki feladatai koronázták meg. Velem díszpolgára.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

3.9. Pajtás Ernő, a Koronaőrség utolsó parancsnoka

Bankói Pajtás Ernő (Miskolc, 1896. október 25. – Grabenstädt, 1950. december 5.) a Koronaőrség utolsó parancsnoka.

A kismartoni császári és királyi katonai főreáliskola elvégzése után 1914–1915 között a bécsújhelyi császári és királyi katonai akadémián tanult. 1915. augusztus 18-án hadnagy lett a császári és királyi 34. gyalogezrednél. Részt vett az első világháborúban, majd a honvédség csapattisztje volt Egerben. 1917-ben főhadnagy lett. 1919-ben a Magyar Vörös Hadseregben teljesített szolgálatot. 1919–1921 között a Nemzeti Hadsereg, illetve a Magyar Honvédség kötelékébe kerülve az Abaúj-Torna

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

vármegyei katonai parancsnokságnál volt. 1921–1924 között a miskolci 7. vegyes dandár parancsnokságon beosztott tiszt volt. 1924-ben a 14. honvéd gyalogezred parancsnoka volt. 1924–1925 között Egerben elvégezte az ún. Szabályismertető Tanfolyamot. 1925-ben százados lett. 1925. augusztus 1-én Budapesten a 2. honvéd gyalogezred parancsnoka lett. 1928–1935 között a 2. kiképző zászlóalj 1. század parancsnoka volt Kiskunhalason. 1934–1935 között a törzstiszti tanfolyam hallgatója volt. 1935–1937 között a 3. kiképző zászlóalj parancsnoka volt Esztergomban. 1945 után külföldön élt.

1937. augusztus 1-én lett a Honvéd Koronaőrség tisztje (1939-től alezredesi, 1942-től ezredesi rangban), 1943–1945 között parancsnoka volt Batizfalvy Máriássy László után. 1944-ben a Szent Korona a Szent Jobbal együtt Veszprémbe, 1945-ben Kőszegre került. Salzburg közelében lévő Mattsee községben 1945. április 26-án elásatta. Hadifogságba esett; 1945 nyarán elárulta a Korona hollétét.

1993 szeptemberében hamvait Magyarországra hozták, és a sitkei Római Katolikus templomban búcsúztatták. Végso nyughelye, a Farkasréti temetőben található (9/1-1-11/12.). Sírját magyar színű szalag díszíti; jelentős szerepe volt a magyar nemzet történelmében. Posztumusz vezérőrnagy lett.

1945. március végén, Kőszegen Pajtás Ernő kezdeményezésére a háborús vészhelyzet miatt a Szent Koronát elszállították az országból. Pajtás hét koronaőrrel együtt teherautóval átlépte a magyar-német határt, ami esküjük megszegését jelentette volna, miszerint a koronázási ékszereket nem szabadott volna a határon túlra engedni, de a vészhelyzet miatt mégis elvitték.

Mattsee-ben Pajtás a helyiapát-plébánosra bízta az ékszereket, de a plébános nem merte mindegyit magánál tartani, ezért csak a palást és a Szent Jobb került hozzá. Végül a koronát Orsovában egy lövészárokban rejtették el.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4. Velemi gyöngyszemek – művészetek és művészi kézművesség

4.1 Velemi fafaragás

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

A velemi fafaragás évszázadokra nyúlik vissza. Él a hagyomány például a Török családban, hogy elődeik Jurisics Miklós faragóemberei voltak. Kern István magángyűjteményében velemi faragott szék is található.

Évtizedekig Velem Vas megyei fafaragó népművészeinek találkozó helye volt, ennek nyomát örök mementóként az alkotóház udvarának faragott házai és díszai mutatják. Ma Bálint József, Bársony Miklós és Koczor István nyomán mozdul meg a fa – és kel második, emberkéz alkotta életére.

Koczor István 72 éves, 44 évig volt hivatásos erdész, 7 éve jut több ideje munkára. 26 évet dolgozott a kőszegi-hegységben. Később a Bozsoktól Szombathelyig elhelyezkedő területre helyezték. Már édesapja és nagyapja is tevékenykedett erdészként. Édesanyja révén tősgyökeres velemi, édesapja kőszegi. Édesapja bognármester volt, külföldi vadászoknak tolmácsolt, ezek a vadászok mindig hoztak ajándékokat, ezért ők is akartak adni valamit cserébe. Így került a fafaragás Koczor István életébe. Különféle trófea-tartókat faragott a vadászoknak. Ezt a mesterséget apjától sajátította el, de emellett az asztalos szakmát is elvégezte. Egyedüli fafaragó volt a faluban, így sok megrendelése volt. Tüdőembóliája alatt faragott igazán sokat. Nővérének szomszédja Törőcsík Mari színésznő volt, aki jó barátságot ápolt Pilinszky Jánossal, így amikor Pilinszky János Velembe költözött, gyorsan Koczor Istvánék házána a felső emeletére került. Pilinszky 1981-ig élt ott, szinte szimbiózisban a családdal.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4.2. Velemei kovácsművesség

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4.3. Velemei kosárfonás

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4.4. Maár Gyula festményei

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4.5. Pilinszky János Velemhez kötődő művei

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

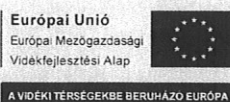
Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4.6. Bálint József fafaragó szobrai Velemben

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4.7. Ternyák Ágota iparművészete

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

4.8. Kiss Katalin kerámiaművészete

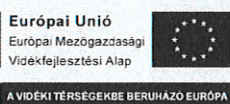
Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5. Velemi gyöngyszemek – épített értékeink **(szakrális, lakó- és gazdasági épületek,** **régészet, szobrok)**

5.1. Szent Vid kápolna

A Szentvid évezredek át erődítésként és kultikus helyként szolgált. A 9. század hajnalán már keresztény kápolna állt az Uitinesbercen. Omladékaiból búzakalász-, vagy fenyőág mintás mészkőfaragvány töredék is előkerült. Névadója a 4. század eleji Itáliai vértanú, a fiatal Szent Vid, akinek mártíromsága forró olajjal telt üsthöz kötődik. Emiatt a rézművesek és a harangöntők is védőszentjüként tisztelik. A mai kápolna főoltárának képe és a baloldali mellékoltár szobra ábrázolja őt. Neve összecseng a nyugati-szlávok Svantevit nevű fény istenének nevével, és az északi mitológia hallgatag Vidár istenével. A Szent Vid templom mai tornya talán 13. századi építésű. Az akkori kápolnát a Kőszegi Nagy Henrik által behívott Itáliai ferences testvérek szolgálták. 1713-ban egy Hilerían nevű szerzetes épített itt remetelakot és gondozta a kápolnát. A 18. századtól a környékeliek legjelentősebb búcsújáró helye lett.

Mai alakját az 1859-es átépítésnél alakították ki, amelyhez felhasználták a 15-16. században még álló Szent Vid vár falának köveit. A névadó Szent Vid-szobor mellett látható még Szent Rókus és Szent Vendel szobra is. A templom legrégebbi képe 1700-ból való, a lékai hívek adománya, s Mária mennybemenetelét ábrázolja. Copf stílusú szószéke a 18. század végén készült. A június 15-i Szent Vid búcsú mellett a kolerában szenvedő Perenye falu 1849 évi fogadalma szerint, a perenyeiek minden év szeptember végén, Szent Mihály időszakában járnak búcsút évről évre a Szent Vidre.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.2 Szent Vid vára maradványai

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

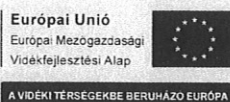
Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.3 Épített teraszok a Szent Vid oldalában

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.4 Óskori sáncok a Szent Viden

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.5 Kohó a Nuschy-szigetnél

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.6 Garabonciás

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.7 Favágóház, avagy a velemi Stájer-ház

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.8 Stirling Villa

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.9 Velemi Schulter malom

A Schulter Malom a mai nevét az utolsó molnár családról, a szerdahelyi Schulter családról kapta. Velem alatt, még velemi határban áll a Szerdahelyi patak mentén. A malom hivatalosan ma is Velemhez tartozik. Kőszegszerdahely egyik legidősebb lakosa, Fáni néni azt mondta, hogy Ő például eleve a malomban született. A malom és környezete 20 éve még kedvelt közösségi helyszín volt, mára magántulajdonban van. Napjainkban nem látogatható malom környezetét, valódi megoldást csak az jelenthetne, ha egy magánbefektető felkarolná, vagy még ideálisabb esetben Velem (esetleg Szerdahellyel közösen) megvásárolhatná vagy átvehetné a malmot. Azonnali intézkedések szükségesek a Velem településhez tartozó, Kőszegszerdahelyhez oly sok szállal kötődő, jelenleg magánkézben lévő patinás malomépület megmentése érdekében, hiszen az régi fényében újfent garantáltan népszerű célpontként szolgálhatna Velem, az egész Kőszeghegyalja és a komplett Írott-kő Natúrpark turisztikai kínálatában.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.10 Magyar Szent Korona velemi őrzőhelye

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

5.11 Gyermekeküdlő

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.12 Hősök kapuja

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.13 Velemi óvoda

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.14 Velemi iskola, ma kultúrház és könyvtár

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.15 Tűzoltó szertár

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.16. Útmenti keresztek, Mária-képek és szentek szobrai

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.17 Velemi tornácos házak

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.18 Különleges belső kiképzésű velemi pajták

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.19 Velemi disznóólak

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

5.20 Boronafalú pincék a Pákóban

Még ma is áll egy, magántulajdonban lévő zsupptetős boronafalu pince a Pákóban, mutatván, hogy a Cádi történelmi pincesoron található pincekultúrának és szőlőművelésnek a szomszédos Velemben is nagy hagyományai voltak egykor.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

6. Velemi gyöngyszemek – tárgyak, a múlt kézbe vehető emlékei

6.1. Velemi arany diadém

1929 augusztus utolsó napjaiban bécsi és német régészek látogatására készültek a velemi Szent Vid oldalában. Miske Kálmán báró újra kutatóárkot húzatott. Ez a **teraszos fellegvár (akropolisz)**, mint hegyre épült város, a körülötte megtelepült kiszolgáló falvak és bányák gyűrűjében, 30-50 kilométeres körzetben szervezte meg az életet az Alpokalján. **Európai jelentőségű kultúra élt itt, a Szent Viden, már egy évezreddel Athén virágkora előtt is!** Athén előtt, amely alig „kőszegnyi” tízezer lakosával az akkori világ vitathatatlan kulturális fővárosa tudott lenni.

Pár nappal a régészcsoport érkezése előtt, egy álló kőlap alatt sáros gubancot fordított ki az ásó, amelyet letisztítva kiderült, hogy a tekercselt aranszálakba burkolva arany korongok és egy ritka öv vagy nyakék, esetleg koronaékszer bújik meg. Az arany diadémot, és kísérő négy aranykorongját a **térség magasrangú, talán uralkodói hölgye** viselhette.

A majd egy kilónyi brit birodalmi koronához képest, **az alig 23 gramm súlyú, 0,4-0,5 mm „vastag”, azaz leheletvékony (poncolt és matricázott) aranylemez**, tartó bronzlemezre hajlítva ma is különleges kézműves teljesítménynek minősül! Ráadásul, egy nyitott olvasókönyv, amelynek nyelvét

mi már csak (vagy még csak) dadogva olvassuk. Ha csak a korongszerű díszet nézzük, középen **hét napkorong**, talán heteink babilóniak óta ismert hét napos ritmusát mintázza? És külső körén **huszonnégyszer bukkan fel a koncentrikus napkör** – csak nem a nap 24 órája lenne? Nyelvünk is őrzi ezt az egyetemes ritmust: *a hét 7 napján*, hétszer *kel fel keleten* a Napunk, és hétszer *nyugszik le nyugaton*... Benne a tér és az idő észrevétlen olvad össze, miként a diadémban a mintegy 80%-nyi réz, 18%-nyi ezüst és a 2 %-nyi ón is teszi – láthatatlan egyesülésben. Más nyelvek is segítenek, hiszen a **hét napjaiban az égen szabad szemmel látható hét bolygó erőit nevezi meg több európai nép is**: Mon(d)tag (Hold-hétfő, németül), Martedi (Mars – kedd, olaszul), Mercedi (Merkúr-olaszul), Jueves (Jupiter - spanyolul), Freya-tag (Vénusz - németül), Satur-day, és Sun-day vagy Sonn-tag angolul és németül... Magán a diadémon 219 napjelet számoltak, hiányokkal együtt 221 nap, azaz az ősi földműves év, mintegy hét hónapnyi ideje. **A cikkcakkos minták pedig a fényre vadászó sötét erők kígyóját testesíthetik meg**, a kutató feltételezése szerint. Mindenesetre, a **Szombathelyi Savaria Múzeum egészen különleges bronzkori kiállításán** további vizsgálatokat végezhet az érdeklődő szemlélő. Ott a diadém mellett megtalálható a még ma is gubancos aranyhuzalok és spirálok garmada, amely lehet, hogy ruhába fűzve ékítette hordozóját. Ott látható a velemi bronzkori leletek páratlan Európa-hírű gyűjteménye is!

A kutatók arra a következtetésre jutottak, érveik alapján megalapozottan, hogy a **diadém akár a Szent Vid oldalán megbújó egykori ötvösműhelyek olvasztókohóiban** is készülhetett – valamikor a legendás trójai háborúk évszázadaiban!

A Savaria múzeum engedélyével láthatjuk az arany diadém nagy alakú fényképét, és Bukits Eszter fiatal kőszegi nemezművész révén pedig, az egyik **aranygyapjú nap-korong** is őrzője a látogatóközpontnak.

Helyszín:

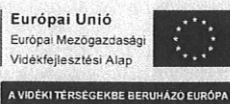
Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

6.2 Velemi bronzkori tárgyi emlékek

Helyszín:

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

6.3. id. Kern István magángyűjteménye

Helyszín:

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

6.4. Díszített velemi mestergerendák

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

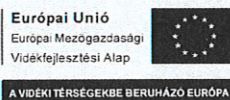
6.5. Velemi faragott vajtartó formák

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

7. Velemi gyöngyszemek – a mesterségek és iparosság emlékei

7.1 „Érik a velemiek búzája...” – a velemi gesztenyekultúra

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

7.2 Velemei erdészeti hagyományok

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

7.3 Három velemei malom a patakon

A velemei vízimalmok völgyekből lezúduló gyorsfolyású Szerdahelyi-patak vize erejét használták. Nagy szárazságok idején a bozsokiak, patakjuk részleges elvezetésével segítettek a falun! Velem három malmából a még létező kétkerekes malmot egy 1568-as összeírás említette először. Közvetlenül Szerdahely határában, de velemei területen épült és működött. Ma az utolsó molnár família, a Schulterek nevét őrzi. 1870 és 1900 között nem működött, 1913-ban le is bontották, de a következő évben kőből újjáépítették. 1951-ben államosították, 1965-ben műemléki védelem alá helyezték, majd 1980-ban helyreállították, és bemutatóhellyé alakították. Kőszeghegyalja legkedveltebb látogatópontjává vált.

A Róth-malom a faluban középtájon helyezkedett el, egykori udvarán a kút mellé támasztva malomkövet találtak; míg a felső malom a Stirling villával szemben, a mai Koronagaléria helyén állt még a II. világháború után is, az akkor már omladozó falaival.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

7.4 Százéves pálinkafőző

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

7.5 Kosárfonás

Helyszín:

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8. Velemi gyöngyszemek – Vendégcsalogató és vendégfogadó gyöngyszemek

8.1 Egykori velemi fürdő

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.2 Egykori Avar szálló

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.3 Egykori Gyermeküdülő

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.4 Boróka Villa Apartmanházak

A velemi Boróka Villa Apartman-házakat több, mint 16 éve üzemeltetjük. A folyamatos megújulás, fejlesztés, bővítés, a vendégeink igényeihez való alkalmazkodás határozta meg eddigi munkánkat. Az igényes vendéglátásra garancia a tulajdonos több évtizedes szállodai-és vendéglátóipari tapasztalata. Kőszeg-hegyalja talán legvonzóbb falucskájában, a 320 lelket számláló, hegyekkel övezett Velemben várjuk Önt apartman-házainkban. A 30-as években lett Velem kedvelt üdülőhely. Részben az elcsatolt területek miatt kialakult erdő és magaslati hely hiánya okán, részben már akkor is előnynek számított Ausztria közelsége.

Helyszín: 9726 Velem Guba u. 30.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.5 Gereben Villa

VELEMBEN az üdülő övezetben, közel a falu központjához, csendes, nyugodt környezetben pihenésre vágyóknak, turistáknak, kerékpáros turistáknak, természetbarátoknak, családoknak, kisebb csoportoknak kínáljuk szálláshelyünket. "Két és négyágyas szobáinkban akár 10-14 főt is el tudunk helyezni. A szobák tusolós fürdővel, televízióval, hűtőszekrényvel felszereltek. Vendégeink részére konyahasználati, étkezési lehetőséget; zárt udvarunkban parkolót biztosítunk. A villához tartozó kert

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TERSEGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

kiválóan alkalmas pihenésre, napozásra, grillezésre, bográcsozásra. A gyerekeket hinta, játékos kedvű vendégeinket lengőteke várja.

Helyszín: 9726 Velem Gesztenyés u. 10.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.6 Kern Vendégházak

Gyere velem Velembe! A Kern Vendégház fogad be! Vendégházunk a falu szívében csendes, falusias környezetben található. 2 épületben 11 szobával várjuk a nyugodt pihenésre vágyó családokat, baráti társaságokat, felnőtt és diákcsoportokat (osztálykirándulás, erdei iskola, nyári tábor), kirándulókat, kerékpáros túrázókat egész évben.

Helyszín: 9726 Velem Rákóczi F. u. 56.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.7 Páfrányos Vendégház

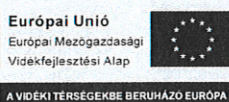
Vendégházunk a különleges mikroklímájú Hosszú-völgyben található. Az autóbusz-fordulótól az Írottkő felé vezető piros sáv jelzésű úton közelíthető meg. Erdős környezetben, pár lépésnyire a természetvédelmi területtől fekszik. A ház előtt a Szerdahelyi patak csörgedez. A déli tájolású nagy teraszról két külön-bejáratú apartman nyílik. Mindkettő rendelkezik önellátásra alkalmas jól felszerelt konyhával, étkezővel és zuhanyzós fürdőszobával. A szobák 3 ágyasak, 1 db pótágy beállítására van lehetőség. A teraszon kerti bútor és napozóágyak segítik a pihenést. A patak melletti tűzrakónál lehetőség van sütögetésre, vagy bográcsozásra.

Helyszín: 9726 Velem Kossuth u. 66.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.8 Virágos Vendégház

A szálláshely hagyományőrző kapuszínes falusi kőház. Férőhelyeink 2 db kétágyas (ebből az egyik +1 fővel - kényelmes fekvőhellyel - bővíthető) és 2 db négyágyas fürdőszobás különbejáratú szoba, főzési lehetőséggel és 1 db 80 m²-es közösségi helyiség parafa borítással, mely alkalmas csoportos programokra, vagy hálózsákos szállásra. A körülmények alkalmasak családok, baráti társaságok, csoportok vendégfogadására. Évek óta vannak visszatérő táborozók, akik itt tartják kurzusaikat (jóga, masszázs, életmód, belső-út táborok). Nagyobb létszám esetén további szálláshelyek a szomszédos házakban állnak rendelkezésre.

Helyszín: 9726 Velem Rákóczi F. u. 8.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata elérhetőség: 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.9 Novákfalva Üdülőfalu

Szombathelytől északra a Kőszegi-hegység lábánál, az Alpok-alja legszebb falvának szomszédságában épült fel az üdülőfalu, Novákfalva. A faluban sétálva honfoglalás kori és avar kori emlékekkel találkozhatunk. A jurta alakú épületekben kiállítások és megemlékezések kerülnek megrendezésre. Az üdülőfalu utcákból áll, ahol 57 apartmanház, 180 férőhellyel áll vendégeink rendelkezésére. Belső kialakításuknál a természet közelsége és az otthonosság ötvöződik. A házakban fatüzelésű kandalló idézi a régi idők hangulatát, de a teljes kényelem érdekében mikrohullámú sütővel, hűtőszekrényvel felszerelt konyha, fürdőszoba és televízió biztosítják a kényelmet. Nagycsaládos vendégeinkre is gondoltunk, az egyenként 5-10 fő befogadására alkalmas, központi fűtéssel ellátott házainkkal.

Helyszín: 9726 Velem Rákóczi út 2/b.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata elérhetőség: 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.10 Rudolf Vendégház

A Velem községben, a locsmándi (Lutzmannsburg) fürdőtől 26 km-re található Rudolf Vendégház kerttel és az épület egész területén ingyenes wifi-vel várja vendégeit. A wifi a szálláshely egész területén ingyenes. A helyszíni magánparkoló díjmentesen vehető igénybe. Minden apartman ülősarokkal rendelkezik, néhányhoz pedig a hegyekre néző terasz is tartozik. Mindegyik konyhája mikrohullámú sütővel, hűtőszekrényvel és főzőlappal felszerelt. Közös konyha szintén rendelkezésre áll.

Helyszín: 9726 Velem Gesztenyés u. 45.

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.11 Ciklámen Apartman

Velemben, Ciklámen apartmanban rendkívül eldugott és csendes helyen kiadó 2 db egymástól elkülönült 2 szobás lakrész fürdővel és minikonyhával. Kitűnő a panoráma, és önálló kert tartozik mindkét házrészhez. Az egyik lakrész árnyas pihenőhelyre nyílik, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a Szent Vid hegyre és a környező hegyekre.- ezt nevezzük hegyekre néző apartmannak. Ez egy nagyobb méretű, nappalival és fürdőszobával rendelkező házrész. (Kb. 55 m2 apartman) A hálósobában franciaágy van, a nappali ágya kényelmes kihúzható sarokkanapé, és van egy kihúzható fotelágy is. A másik lakrész közvetlenül a kertre nyílik. Itt is csodás a panoráma, Szombathelyre és a környező hegyekre lehet látni. Ezt nevezzük a panorámás lakrésznek. Ajánljuk azoknak, akik előnyben részesítik a szabadtéri sütéseket-főzéseket. A kertben kinti pad, és főzési, sütési lehetőség van.

Helyszín: 9726 Velem Hegyvamosi u. 12.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

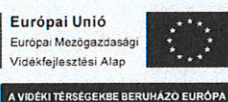
8.12 Velemi Vendégház

Látogasson el Velemben Magyarország nyugati határán fekvő gyöngyszemébe. A tiszta levegő, az erdők és hegyek közelsége igazi kikapcsolódást kínál mindenkinek. Három darab tetőtérben lévő kétágyas, fürdőszobás szobánkba várjuk vendégeinket. Mindegyik szobában van WIFI és síkképernyős televízió. A vendégek konyhája jól felszerelt, közvetlen kertkapcsolattal. Reggelit szívesen készítünk vendégeinknek. Aki csak a csendre és nyugalomra vágyik, itt megtalálja azt is. Grillezési és bográcsozási lehetőség a kertben. Célcsoport, akiknek ajánljuk magunkat: csendes pihenésre, kikapcsolódásra vágyó fiatal és idősebb párokat, max 6 fős baráti társaságokat várunk.

Helyszín: 9726 Velem Guba u. 18.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.13 Gomba Panzió

Velem országos hírű Gomba étterme 2021 nyarán panzióként nyílt újra. Reméljük, méltó hordozója lesz a közkedvelt Gomba étterem hagyományának.

Helyszín: 9726 Velem Rákóczi F. u. 51.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.14 Gréti Vendégház és Petra Apartmanok

Magyarország egyik legszebb vidékére invitáljuk. A fizető-vendégszobák a háziakkal egy épületben vannak, de külön bejáratú és felszereléssel rendelkeznek. Két emeleten, összesen 6 szoba (2x3) áll vendégeink rendelkezésére. Három szobához - emeletenként - tartozik egy fürdőszoba, teljesen felszerelt konyha valamint TV. A szállásokhoz nagy pihenőkert tartozik szabadtéri sütőhellyel, igény szerint grillfelszerelést és bográcsot biztosítunk. Fűtés igény szerint, felár ellenében. Parkoló ingyenesen áll vendégeink rendelkezésére.

Különálló apartmanjaink a falu központi részében, ugyanakkor csendes helyen találhatóak. A szállásokhoz nagy pihenőkert tartozik szabadtéri sütőhellyel, igény szerint grillfelszerelést és bográcsot biztosítunk. A közelmúltban felújításra kerültek a különálló apartmanok, melyek zuhanyzós illetve fürdőkádás fürdőszobával, jól felszerelt konyhával, valamint TV-vel is rendelkeznek. Fűtés igény szerint, felár ellenében igényelhető. Parkoló ingyenesen áll vendégeink rendelkezésére.

Helyszín: 9726 Velem Jókai u. 32.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

8.15 Koronagaléria

Helyszín: 9726 Velem

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TERSEGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

9. Velemi gyöngyszemek – Helyi termékek és a helyi gazdaság megtartói

Velem megtartó erejét biztosítják és növelik az itt működő vállalkozások.

9.1. Velemi gesztenyesütés hagyománya és a sült gesztenye

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

9.2. Velemi gesztenyeméz

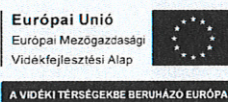
Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

9.3. Velemi sós tökös-túrós rétes

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

9.4. Szalados

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

9.5. Fecskefészek

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

9.6. Helyi termékek

A helyi terméket, élelmiszert és alapanyagot vagy részterméket előállító gyártók és feldolgozók a vidékre jellemző termények és erőforrások helyben történő feldolgozásával megerősítik településük, és az egész natúrpark térség helyi gazdasági bázisát, amely egyben jelentős hozzáadott értéket jelent a térségbe látogató vendégeknek, és turistáknak, valamint a térségen kívüli értékesítés esetén, mintegy járulékosan, jó híret viszik a településnek és magának a natúrparknak is.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Helyszín: Velem község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek (pl. natúrparki rendezvények).

9.7. Helyi mezőgazdálkodás

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Magyarországon a falvak, nemritkán egységes birtokként, vagy birtokközösségként a táj és a természet fenntartóiként szolgáltak évszázadokig, és szolgálnak ma is. Minden olyan vállalkozás, egyéni-, családi- és közösségi kezdeményezés, amely a hagyományos paraszti gazdálkodás gyakorlatának a kornak megfelelő, környezettudatos megújítását szolgálja, az közvetlenül és közvetetten is szolgálja a település természeti és közösségi helyi értékeinek a megújítását és tartós fenntartását.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Helyszín: Velem község közigazgatási területe

Javaslat:A helyi mezőgazdálkodások fejlesztéseinek támogatását javasoljuk

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök, Pusztacsó Község Önkormányzata Kollarits Kornél polgármester

9.8. Ökológiai gazdálkodás

A natúrparki települések és az egész natúrpark környezeti értéke szempontjából különös jelentősége van az ökoporták, és a falusi önfenntartó, környezettudatos kisgazdasági kezdeményezéseknek, amelyet sokszor más munka mellett tartanak fenn családok, vagy gazdálkodó közösségek.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380
(körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Helyszín: Velem község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek. (Pl. natúrparki ismertető tartása, megjelenés a natúrpark honlapján.)

9.9. Kézműves szakmák és foglalkozások

A Natúrparki településeken a helyi termék előállító kézművesek, művészek és művészi kézművesek, akik egyszerre szolgálják a település kultúrtörténeti és gazdaságtörténeti értékeinek a megújítását – a natúrparki települések valódi gyöngyszemei. A településen egykor jellemző mesterségek utódai ma is kincset érnek, így a kovácsok helyébe lépő lakatosok, gépjármű-, gép- és szerszámszerelők, a hagyományos mesterségek továbbvivői és az azokat a mai formában képviselők mind életet és gazdasági erőt adnak a településnek.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Helyszín: Velem község közigazgatási területe

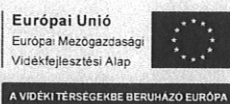
Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek (pl. natúrparki rendezvények).

9.10. Lakóhelyek, lakókörnyezet és környezettudatosság

A natúrparki településeken nagyon fontos szolgáltatást végeznek az építő, és az építéshez kötődő vállalkozások, a kőművesek, az ácsok és tetőfedők, a villany- gáz-, víz- és fűtés szerelők, a modern megújuló energiákkal foglalkozó vállalkozások, a kertészeti-, kertépítő- és tájépítő vállalkozások és szolgáltatók.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Helyszín: Velem község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek (pl. natúrparki rendezvények).

9.11. Helyi szolgáltatások

A már elérhető vagy megkezdeni kívánt helyi szolgáltatások erősen javítják a település életminőségét, kedvezően hatnak a település lakosságmegtartó erejére, és gazdasági szövetére. A lakossági és személyi szolgáltatások széles köre (fodrászat, bolt, természetgyógyász stb.) mellett, a gazdasági és pénzügyi szolgáltatások megkezdésével illetve megerősítésével is javítható a település jövőpotenciálja. A rugalmas-, a részidős- és a távmunka lehetőségeinek terjedésével kedvezőbb helyzetbe kerülhetnek településeink, hogy fiatalabb generációk, és fiatal családok is otthonul válasszák a natúrparki településeket. Ez hosszútávon kedvezően hat a település fennmaradására, és hagyományos közösségi értékeinek a megerősítésére.

Kapcsolattartó: Velem Község Önkormányzata **elérhetőség:** 94/563-380 (körjegyzőség)

Javaslattevő: Velem Község Önkormányzata, Bakos László polgármester

Helyszín: Velem község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki vállalkozói kisokos létrehozása elektronikus formában.

